

vedtoges enstemmigt med 118 stemmer.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til udenrigsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Eneste behandling af:

Indstilling fra udvalget for forretningsordenen angående folketingets samtykke i henhold til grundlovens § 57. (Barsøe-Carnfeldt).

(Beslutningsforslag nr. B 71. Fremsat 31/3 82 i betænkning fra udvalget for forretningsordenen).

Indstillingen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Udvalgsflertallets indstilling

vedtoges enstemmigt med 117 stemmer.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til justitsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af:

Forslag til lov om TV-overvågning.
(Lovforslag nr. L 151. Fremsat 12/3 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Socialdemokratiet kan tilslutte sig justitsministerens forslag til lov om TV-overvågning, men lad mig med det samme slå fast, at dette ikke er en lov om TV-overvågning af folk, men derimod det modsatte: et forbud herimod. Den såkaldte Hobrosag satte med rette sindene i oprør hos mange. Den TV-overvågning, som var sat i værk i en gågade i Hobro, var en så voldsom krænkelse af privatlivets fred, at det var helt uacceptabelt. Derfor er vi også tilfredse med, at vi nu med

dette forslag får sat en stopper for den form for TV-overvågning.

I ministerens forslag er der fastsat en række undtagelser, hvor loven ikke gælder. Vi er indstillet på i udvalget at se nøje på disse undtagelser. Det bliver nødvendigt, fordi loven i sin opbygning er en balanceakt mellem beskyttelse og krænkelse. Det er ikke alene en balanceakt, når det drejer sig om private overvågning af private personer, men også når det drejer sig om offentlige myndigheds overvågning af personer, altså hvor denne grænse går. Jeg vil derfor gerne spørge ministeren, om det med loven er hensigten nu at skabe øgede muligheder for offentlige myndigheds overvågning af personer, som det jo har været fremført i dagspressen.

Vi finder, der er tale om beskyttelse, når der tillades TV-overvågning af tankstationer, trafikafvikling o.lign. Her har TV-overvågning et klart beskyttende sigte, og når vi til sådanne funktioner har en effektiv og rationel teknik, er det også naturligt at anvende den. Herom tror jeg heller ikke der kan herske nogen uenighed. Men det afgørende er, at der ikke sker krænkelse af det enkelte individ, der lovligt færdes på offentlige steder, og det er dette afgørende hensyn, der skal tages med det foreliggende lovforslag. Det vil vi gerne medvirke til i udvalget.

Hagen Hagensen (KF):

Udgangspunktet for det konservative folkepartis stilling til dette forslag er spørgsmålet om beskyttelse af den personlige frihed og integritet. På den anden side skal det føjes til, at der også kan være grund til at se på, hvorledes man kan værne om den ejendomsret, som vi fuldt ud anerkender skal være gældende fortsat.

Jeg kan derfor tage mit udgangspunkt i nogle bemærkninger, som jeg gjorde, da SF for godt og vel et års tid siden fremsatte et forslag til ændring af straffeloven vedrørende TV-overvågning. Dengang tilkendegav jeg, at netop den personlige integritet er en afgørende ting for os, og den kan næppe defineres bedre, end det er sket af registerudvalget, der siger:

»Som en væsentlig bestanddel indeholder den personlige integritet en retsbeskyttet adgang til at leve uden kontrol, indblanding eller overvågning på alle områder, hvor en

[Hagen Hagensen]

sådan indblanding ikke er uskadelig eller pånøder sig af samfundsmæssige grunde.«

Derfor er jeg enig med regeringspartiets ordfører i, at det er en balanceakt mellem beskyttelse og krænkelse, og det gælder både i forhold til privatpersoner og i forhold til det offentlige.

Jeg er tilbøjelig til at tro, at vi allerede i eksisterende straffebestemmelser har en ret vid beskyttelse af individets ret til at være sig selv, men jeg vil meget gerne se på, om der er behov for at lave særlige regler for det forhold, som jo nu er kommet frem gennem de nye medier, som TV jo er, og når forholdet i øvrigt er det, at vi må erkende, at den ro og orden, som vi gerne ville have skulle være på alle områder herhjemme, vel ikke fuldt ud har kunnet skaffes gennem den ordensmagt, vi af forskellige ressourcemæssige grunde har. Derfor kan det have været forståeligt, at nogen har rejst spørgsmålet om, hvorvidt man på anden måde kunne søge at beskytte sin ejendom, når det ikke kan gøres ved den offentlige indsats.

Jeg skal ikke gøre bemærkninger til lovforslagets enkelte dele, idet jeg synes, vi skal gennemgå det meget nøje under et udvalgsarbejde og se at finde en afvejning af et regelsæt, der, om det skal være, kan dække så godt, at det tilgodeser både den balanceakt, der er i hendeende til krænkelse og beskyttelse. Jeg vil blot sige, at der har været en række høringssvar, der udtrykker en ret forskellig opfattelse af forholdene, men det under måske i denne forbindelse, at der ikke foreligger høringssvar fra hverken erhvervsorganisationer eller Forbrugerrådet, som man jo så ofte ellers gør brug af. Der kunne godt være grund til, at man havde hørt dem, og det vil vi måske vende tilbage til under udvalgsarbejdet.

Der foreligger allerede nu en indsigelse fra Dansk Retspolitisk Forening om, at man finder, at dette lovforslag ikke yder den beskyttelse, som det skulle gøre, og jeg vil da også gerne se på dette forhold, når vi skal drøfte det i udvalget.

Blandt høringssvarene er der et enkelt, som jeg har fæstet mig ved, og det er en dommer et sted, der har sagt, at han egentlig finder, ingen kan tage anstød af, at der gennemføres TV-overvågning i kriminalpræventivt øjemed, hvis der i gågader eller andre områder skiltes med, at TV-overvågning fin-

der sted. Dette må indgå i overvejelserne sammen med de øvrige forhold om, hvordan dette skal afgrænses, om vi nu skal have en lovgivning på dette felt.

Med åbent sind og med den hensigt at finde en løsning, der tilgodeser den personlige frihed og integritet og på den anden side også sørger for, at der ikke sker krænkelser af folks ejendomsret, vil vi gå ind i et udvalgsarbejde og søge at finde frem til det rette forhold.

Anders Poulsen (V):

Når vi skal bedømme, om der er behov for en lovgivning som den af justitsministeren her foreslåede, er det nødvendigt at se det på baggrund af de eksisterende bestemmelser i straffeloven og dermed også foretage en bedømmelse af mulighederne for at anvende TV i kriminalpræventivt øjemed, mulighederne for at forebygge tyveri, ødelæggelser, vold osv. Vi må desværre indrømme, at der er et stort behov for at forebygge dette.

På den anden side må vi også se på de eksisterende bestemmelser i straffeloven og dér tage i betragtning beskyttelseshensynet over for det enkelte menneske, beskyttelsen af privatlivets fred, altså mulighederne for misbrug.

Det foreliggende lovforslag om TV-overvågning indebærer vel først og fremmest en begrænsning af de nuværende anvendelsesmuligheder også for så vidt angår det kriminalpræventive, selv om overvågning ifølge lovforslaget tillades på de nævnte tre områder.

Jeg vil gerne sætte spørgsmålstegn ved, om det er rigtigt at begrænse anvendelsesmulighederne, som de er i øjeblikket, specielt på det foreslåede område. Det kan godt være, det er det, men Politimesterforeningen siger jo i høringssvaret derfra, at der ikke er dokumenteret et behov for lovgivningen. Jeg vil ikke her ved førstebehandlingen afvise forslaget, men jeg mener, at der er et absolut behov for, at vi under udvalgsarbejdet meget nøje får undersøgt, om det nu er rigtigt at gennemføre en lovmæssig regulering på alene det her omhandlede område, der går ud over den reguleringsmulighed, som allerede findes i straffelovens bestemmelser, eller om det var mere rigtigt at afvente ny lovgivning for området, indtil der forelå en nøjere undersøgelse af behovet for en lovmæssig regu-

[Anders Poulsen]

lering på hele feltet elektronisk overvågning i det danske samfund. Det er Advokatrådet en lille smule inde på i sit høringssvar.

Jeg kan derfor sluttelig sige, at vi fra venstres side som nævnt ikke afviser det foreliggende lovforslag, men mener, der er behov for under udvalgsarbejdet at gå endda temmelig meget i dybden og derunder i høj grad interessere os for, om det er rigtigt at foretage den foreslåede lovgivning specielt på det område, eller om vi bør afvente en sådan lovgivning, til vi har et bedre billede af alle elektroniske overvågningsmidler i samfundet.

Ebba Strange (SF):

Baggrunden for, at man nu fra justitsministerens side er kommet med et forslag til lov om TV-overvågning, er som bekendt, at der i sommeren 1980 rejste sig en debat om rimeligheden af, at man fra gågadeforeningen foretog overvågning af gågaden i Hobro fra de handlendes side. Det affødte et forslag til en ændring af straffeloven stillet af socialistisk folkeparti i november 1980. Resultatet af udvalgsbehandlingen af dette arbejde var en beretning, der blev afgivet af folketingets retsudvalg i juni 1981.

Hele den debat og det arbejde, der på det tidspunkt allerede var i gang i justitsministeriet, er nu resulteret i, at vi i dag skal førstebestemmelser et forslag til lov om TV-overvågning.

Jeg kan næsten føle mig fristet til at sige: bare vi dog aldrig havde fået det! Derfor vil SFs arbejde i udvalget først og fremmest komme til at bestå i enten at få dette her ændret fundamentalt eller også få det skudt ud. Det skyldes, at det forslag, vi skal behandle i dag, ikke handler om forbud mod TV-overvågning, men handler om, at man nu giver nogle retsbestemmelser for en næsten ubegrænset adgang til TV-overvågning fra de retshåndhævende myndigheders side.

Det foreslås, at TV-overvågning, som forestås af retshåndhævende myndigheder, skal undtages fra de bestemmelser, der i øvrigt står i § 1 i forslaget.

Det foreslås desuden, at politiet kan fritage de privat-mennesker, der er omfattet af § 1, fra de gældende regler i øvrigt. Nærlæser man dette forslag, toner 1984 med »Big Brother is watching you« frem for ens åsyn, for mit i hvert fald. Jeg ved ikke, om justitsministeren er klar over, hvor meget TV-overvåg-

ning der foregår i Stockholm på Sergels Torv af de offentlige myndigheder, hvor man kan færdes og vide sig iagttaget og overvåget, uanset hvor man står, og hvor man går.

Selvfølgelig skal vi prøve at forebygge kriminalitet i Danmark, men hvis det skal ske på en sådan måde, at vi alle sammen er mistænkt for potentielt at være kriminelle, bare vi færdes på almindelige gader og veje og stræder, så er vi kommet for langt ud.

TV-udviklingen løber stærkt for tiden, det ved vi alle sammen, og vi ved også, at det er kolossalt svært at føre en kontrol med, hvordan den TV-udvikling løber. Hvis vi i dette folketing giver de retshåndhævende myndigheder adgang til at benytte TV-teknikken efter deres eget forgodtbefindende, er vi på vej ind i et samfund, hvor det er vanskeligt at bevare en egentlig demokratisk kontrol med, hvad det er, der foregår omkring os.

Derfor bliver vi nødt til fra SFs side, selv om vi selv har efterlyst et sådant lovforslag, at afvise det, der foreligger her. Hvad der videre skal ske, det ved jeg ikke, men det må vi vende tilbage til i udvalget.

Det er påfaldende – det nævnte hr. Hagen Hagensen også – at de eneste, der er blevet hørt om dette forslag, er de retshåndhævende myndigheder. Fra Østre Landsret er der kommet et svar, som sætter spørgsmålstejn ved, om dette her dog er nødvendigt, og om det ikke er problematisk, at man giver de retshåndhævende myndigheder så vid en adgang til TV-overvågning.

Der er ikke almindelige mennesker, der er ikke LO, der er ikke Forbrugerrådet, der er ikke nogen af alle de almindelige mennesker, der færdes på vores veje og stræder, der er blevet hørt om dette forslag, og derfor synes jeg, at der skal meget længere arbejde til, før vi kommer videre med denne sag. Vi skal i hvert fald ikke vedtage det forslag, der foreligger her, for så er vi på vej ind i et samfund, som er truende for demokratiet, og det var jo ikke lige præcis det, der var meningen, da debatten blev rejst i sommeren 1980. Da var det netop den beskyttelse af den personlige integritet, som også hr. Hagen Hagensen var inde på, man efterlyste, og som man gerne ville have nogle regler for, og dette her er det modsatte.

Lawaetz (FP):

[Lawaetz]

Efter fremskridtspartiets mening beskytter den eksisterende lovgivning i høj grad privatlivets fred. Det skulle derfor synes, som om vi igen var ude for lidt overflødigt lovmageri. Nu har vi jo lige hørt, at her, hvor regeringen måske har den bedst tænkelige mening, kan den slet ikke tilfredsstillende SF, og om lidt vil vi nok høre, at VS heller ikke er tilfredse.

Hvad er egentlig udgangspunktet? Det er vel den meget omtalte Hobrosag, hvor borgere, som ikke kunne få beskyttet deres værdier, fordi politiet går hjem kl. 16 og ikke har tid til at tage sig af det, selv tager affære på den måde, at de tillader sig at fotografere folk, som laver indbrud, og hvad de ellers finder på.

Naturligvis må der være meget store rammer, når det gælder om at forhindre forbrydelser, og jeg vil gå videre og sige, at der var mange andre steder, hvor der kunne være brug for TV-overvågning. Hvad er egentlig privatlivets fred? Er det privatlivets fred at blive slået ned på gaden om aftenen, som det sker i større og større omfang? Det er også betænkeligt, når man lige har fået det at vide, at der kun er en opklaringsprocent på 23 for tyveri og indbrud.

Med andre ord drejer dette sig egentlig mere om – men det er her, uenigheden råder – om man skal hjælpe vores udmærkede danske politi, eller man skal modarbejde det. Dette her er givetvis en stor hjælp for politiet. Overvågning i forretninger osv. har man jo været vænnet til i mange år: det er noget, forbryderne ved er. Her foreslår man et stort skilt ved indgangen, hvor der skal stå: Pas på, her er overvågning. Det vil sige, det får den stik modsatte virkning: alle andre steder, hvor der ikke står sådan et skilt, betyder det, at her kan man rolig gå ind og stjæle.

Lovforslagets § 2, stk. 3, hvor man giver disse undtagelser, er nok det mest tvivlsomme punkt, men så går man videre nede i den næste paragraf og overlader det til politiet at træffe en lang række afgørelser. Som om politiet ikke havde nok at beskæftige sig med i forvejen. Her kan igen blive et stort kapitel med kontorarbejde, der går ud på at afgøre, hvornår det er tilladt, og hvornår det ikke er tilladt.

Selvfølgelig skal der ikke være overvågning på badestrande, i parker osv., men ellers må man spørge, hvis det er lovlydige

borgere, man taler om, hvorfor man er så bange for overvågning, fordi man går en aftenur. Man skulle tværtimod benytte det præventivt endnu flere steder. Der er en lang række beværtninger, hvor der er ballade hver eneste lørdag osv., og man kunne også godt tage ud til vennerne i Christiania og se, hvordan de hælder øl ned ad ryggen på gæsterne, hvorledes rockerne rydder sådan en beværtning. Der kunne såmænd udmærket være lidt overvågning, og det ville hjælpe vores politi, men det er, ligesom om man her er i tvivl med sig selv om, hvorvidt man vil støtte politiet, eller man vil støtte forbryderne. Det er vel egentlig dér, uenigheden ligger, når det kommer til stykket. Alt det andet er en søgt snak om den personlige frihed. Den har vi i forvejen, så længe vi opfører os normalt.

Arne Melchior (CD):

Selv om et par af de ordførere, der allerede har haft ordet, har været, skal vi sige det mildt, lidt utydelige i deres tilkendegivelser til dette lovforslag, kunne noget tyde på, at justitsministeren ikke kan komme igennem med det, og jeg skal da tilsige, at vi heller ikke skal hjælpe ham særlig meget til det.

Jeg kan da godt føle med ham, fordi det flertal, som altså i givet fald vil være imod, jo går imod lovforslaget med helt forskellige motiver, men det kunne tyde på, at sagen enten ikke er gennemarbejdet nok, som nogle har været inde på, eller også, som jeg mener, især ikke er moden til lovgivning i det hele taget.

Hr. Hagen Hagensen citerede fra straffelovrådets udtalelse, der er aftrykt som bilag til lovforslaget, og jeg finder dette meget relevant. Det var en dommer ved retten i Odense, der finder, at ingen kan tage anstød af, at der gennemføres TV-overvågning i kriminalpræventivt øjemed, hvis der i gågader og andre områder skiltes med, at TV-overvågning finder sted. Jeg holder med denne dommer i Odense.

Jeg vil fra samme side i straffelovrådets udtalelse citere, hvad rigsadvokaten bl.a. har sagt. Han peger på, at der i stedet for en forbudsregel med undtagelser og dispensationsadgang måske ville være mere hensigtsmæssighed i at imødekomme lovforslagets sigte ved en regel om, at politiet eventuelt efter forhandling med kommunalbestyrelsen

[Arne Melchior]

kan forbyde TV-overvågning, der ikke anses for motiveret af et rimeligt behov derfor, suppleret af regler om skiltning og udslettelse af optagelse efter en kortere frist. Så jeg er altså også enig med rigsadvokaten.

Jeg vil ydermere, da jeg synes, det er væsentlige betragtninger, tillade mig at bringe endnu to citater fra dette bilag til lovforslaget, og det drejer sig om en kommentar til lovændringer af 1972, hvor straffelovrådet siger:

»Strafansvaret blev ikke udstrakt til at omfatte fotografering eller iagttagelse af personer, der befinder sig på et frit tilgængeligt sted. Begrundelsen herfor var, at brugen af fotografiapparater, kikkerte o. lign. på frit tilgængelige steder er så almindelig, at folk må være forberedt herpå. Selv om fotografering og iagttagelse med kikkert o. lign. nok under visse omstændigheder kan virke stødende, ville en straffebestemmelse rettet mod »uberettigede« forhold give anledning til mangfoldige afgrænsningstvivil.«

Det mener jeg altså man kan tage til indtægt for, at det endnu ikke er muligt at sige, hvornår det er uberettiget, og hvornår det er berettiget; vi må have større erfaringsgrundlag. Til støtte for det skal jeg endelig citere følgende bemærkning:

»De oplysninger, der foreligger om TV-overvågning, der har givet anledning til kritik, er meget sparsomme og kan kun i beskedent omfang give grundlag for en afgrænsning af de tilfælde, TV-overvågning bør være forbudt.«

Vi mener ikke, der er noget grundlag for lovgivning; vi tror helt sikkert ikke, det vil lykkes i indeværende samling; vi tror, der vil gå adskillige år, før denne sag er moden til lovgivning. Jeg kan erklære mig ret vidt enig med hr. Lawaetz i de sidste bemærkninger, han udtalte her om, hvad det egentlig drejer sig om. Det kom klart til udtryk i en ledende artikel i Ekstra Bladet i går, hvor man siger, at det er lykkedes socialdemokratiet med dette forslag at tage politiets parti imod borgerne. Jeg synes, at denne sætning rent ud sagt er noget vrøvl. Man kan ikke tage politiets sag imod borgerne, for politiets og borgernes interesser er sammenfaldende.

Vi lever ikke i en politistat, og heller ikke i forbindelse med de her berørte ting er der »Big Brother«- eller »1984«-tendenser, som mange fremmaner og i og for sig gør dette

billede en dårlig tjeneste ved at fremmane det i utide. Når man råber »ulven kommer«, når der ikke er nogen ulv på vej, kan det nemt ske, som det gik i historien, at man har opnået at sløve befolkningen, når den måske virkelig er på færde. Der er ikke her nogen beføjelser til politiet, som politiet ikke bør have.

I mit parti har vi altså ikke gåsehud over dette, at man optræder på offentligt sted og bliver iagttaget. Der er gud ske lov steder nok – og dem vil vi sætte det stærkest tænkelige værn om, der overhovedet kan fås – hvor man kan være privat og skal have lov til at være privat. Men begiver man sig til en offentlig foranstaltning eller et offentligt sted, er der ingen lovlydig borger, der kan have noget som helst imod at blive iagttaget.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne sige lidt om baggrunden for, at dette lovforslag fremsættes, ikke alene om den baggrund, der fremgår af retsudvalgets beretning i sin tid, men også om selve den baggrund, der gør det nødvendigt, at vi lovgiver om et sådant område.

Det startede vel med gågaden i Herning, hvor man etablerede TV-overvågning af de mennesker, der opholdt sig på gågaden efter butikslukketid. Den daværende minister tog skarp afstand fra det. Det holdt op. Derefter blev det genoptaget i Hobro, og det lykkedes ikke at få en lige så klar afstandtagen fra den da siddende minister. Men der blev rejst en diskussion, og den daværende formand for retsudvalget, socialdemokraten hr. Ole Espersen, tog sammen med flere andre partier, der tilsammen repræsenterer et flertal, afstand fra, at man havde den slags TV-overvågning; de ønskede ikke, at man skulle kunne foretage TV-overvågning af offentlige gader og pladser.

Så langt så godt. Når vi derefter kommer til dette lovforslag, må jeg sige, at det efter min opfattelse har fået en sådan udformning, at jeg er fuldstændig enig med den kommentar, som Dansk Retspolitisk Forening har fremsendt til udvalget, og hvori Dansk Retspolitisk Forening siger – meget kort sammentrukket – at man i virkeligheden gennem dette lovforslag lovliggør TV-overvågning.

Jeg vil give den nuværende justitsminister den indrømmelse, at jeg tror, han har ønsket,

[Bernhard Baunsgaard]

det skulle være trygt for borgerne at bevæge sig på offentlige gader og veje, og at forslaget er udarbejdet i den hensigt, men så må jeg fortsætte med at sige, at man i så fald har været ganske overordentlig uheldig i udformningen. I § 1 står der nemlig:

»Der må ikke foretages TV-overvågning på gade, vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel.«

Det er jeg enig i. Stk. 2, der fastslår, hvad man forstår ved TV-overvågning, vil jeg gerne tage med, men derefter indeholder § 2 bestemmelser om, hvem det ikke gælder. Det gælder ikke retshåndhævende myndigheder i almindelighed eller andre offentlige myndigheder, og man bruger som påskud trafiksikringshøjemed eller beskyttelse af militære anlæg. Det gælder heller ikke tankstationer, og private må ikke foretage filmning, men gerne TV-overvågning ifølge § 3, når bare de har fået tilladelse af politiet. Det er i virkeligheden en legalisering af, at TV-overvågning af offentlige gader og pladser finder sted.

Jeg kan ikke støtte dette forslag. Jeg ønsker ikke, det skal komme igennem, men derfor er jeg ikke enig med fremskridtspartiet, der mener, at den eksisterende lovgivning beskytter privatlivets fred på gader og veje, for det gør den ikke, det viser de to eksempler, jeg har omtalt.

Jeg kan føje til, at den slags overvågning efter min mening er totalt overflødig. Jeg har ladet forespørge, hvordan det er gået i Høbro, efter at man har suspenderet TV-overvågningen. Der har overhovedet ikke været episoder. Det er overflødigt.

Helt grotesk bliver det, når CD psåtår, at vi ikke lever i en politistat. Nej, det gør vi ikke, men der er ustandselig tilløb til den. Politiet må fotografere os; vi må ikke fotografere politiet. Tidligere var det ganske klart, at lovlige demonstrationer ikke måtte fotografere af politiet; det må de nu. Dette kan kun være – lad så være mod justitsministerens hensigt – en udvidelse af politistaten.

Det blev vel egentlig tydeligst sagt af ordføreren for fremskridtspartiet: Den personlige frihed har vi, så længe vi opfører os normalt. Hvad er normalt? Er det at opføre os sådan, som magthaverne ønsker det? Ja men så er vi jo i politistaten, når det er dem, der bestemmer, hvad det normale er.

Jeg må afvise forslaget og håber, vi kan blive enige om at sikre den personlige frihed på dette område.

Waldorff (VS):

Hr. Wilhjelm er blevet syg, så jeg har måttet hoppe ind i dette her.

Det var i og for sig ikke nogen særlig behagelig oplevelse, for det, som var meningen, var, at man skulle sikre en begrænsning af eller et stop for privat TV-overvågning. Der er vel også en eller anden form for begrænsning, men ikke mere, end at det netop, som hr. Bernhard Baunsgaard siger, legaliserer, at TV-overvågning foregår; det skal bare være med politiets tilladelse, men det er også legaliseret, at det kan foregå hemmeligt.

Det er rigtigt, at det betyder, at det er et fænomen, man efterhånden må acceptere. At det så oven i købet bliver en lov, som giver politiet fuldstændig uindskrænket beføjelse til at overvåge alt og alle igennem TV-kameraer, gør det hele endnu mere grotesk.

Det er selvfølgelig en interessant diskussion: hvis folk ikke har dårlig samvittighed over noget som helst, hvorfor er det så så forkert at blive overvåget? Er der noget galt i at stå og pille næse eller smide karamelpapir eller vrænge ad en hund, der bjæffer, og så få det optaget på et kamera og eventuelt på en film, som kan køres bagefter, og hvad betyder overhovedet dette begreb »privatlivets fred«?

Når det har betydning, så skyldes det, at samfundet er, som det er, og at opdragelsen er, som den er, og det betyder, at legaliserer man TV-overvågning og i det hele taget overvågning af det enkelte individ, så bygger man videre på den potentielle skyldfølelse, som samfundet igennem opdragelsen forsøger at pålægge hver enkelt, og det lykkes faktisk inden for den autoritære familiestruktur, f.eks. inden for skolesystemet. Jeg vil gætte på, at hver eneste her, hvis man tænker sig godt om og tillader sig at åbne så meget for sine egne erindringer, kan huske, hvordan man altid gik mere roligt, tog hænderne op af lommen osv., når man gik forbi skoleinspektørens vinduer.

Det er den indbyggede skyldfølelse i hver enkelt, som gør, at det er muligt for et formyndersamfund at styre det enkelte individ, og det er det, man er med til at legalisere, når man gør det acceptabelt, at der hele ti-

[Waldorff]

den er en myndighed, som sidder på nakken af folk, og som sætter spørgsmålstegn ved, hvor grænserne for det normale går. Det at man ved, at der er en instans, som overvåger, om man er normal, om man er i overensstemmelse med, ikke generelt samfundets normer, men netop med de herskendes normer, er det, som muliggør det, som er blevet kaldt »1984« af fru Ebba Strange, eller det, som er kaldt »en bevægelse henimod politistaten« af hr. Bernhard Baunsgaard.

Det er en fantastisk farlig udvikling. Hvis folk i almindelighed havde gjort sig fri af denne angst for autoriteterne, så kunne de gøre oprør imod det, så kunne de, hvis de fandt det generende, se at få fjernet disse kameraer, så kunne man i det hele taget gøre en masse ting ved det her samfund. Men netop fordi hele opdragelsessystemet og hele indretningen af det politiske og det retspolitiske system er, som den er, så ligger der nogle fantastiske undertrykkelses- og umyndiggørelsesmuligheder i den slags ting, og derfor må de afvises meget skarpt.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg vil gerne udtale min absolutte respekt for hr. Bernhard Baunsgaards omsorg for, at man, om jeg så må sige, skal have lov til at være her ukontrolleret, og at man endda skal have lov at skeje ud.

Hr. Bernhard Baunsgaard rejste spørgsmålet om, hvad der er normalt. Inge og Sten Hegeler har engang givet svaret i deres motto, der hed: »Lykken er at vide, hvad der er normalt, og det normale har vide grænser«. Det er jeg enig i. Det normale bør have de videst mulige grænser, og lovgivning skal være rammelovgivning i den forstand, at den skal kunne rumme mest muligt inden for lovgivningens grænser, altså den tilladte del. Jeg vil endda gå videre og sige, at det også skal være tilladt at være unormal, og gud ske lov skal hverken jeg eller andre være dem, der skal afgøre, hvor grænsen går mellem normalt og unormalt. Det skal være tilladt at opføre sig unormalt, og der er ingen grund til at stræbe efter at være normal inden for en eller anden afgrænsning. Jeg vil dog hævde, at det, man gør på offentlig gade eller vej eller plads, eller hvad der nu er tale om, offentligt tilgængelige steder, givetvis nok er

noget, man er villig til at være ved, og kun med den begrundelse er det, vi afviser, at der skulle være en begrænsning af udfoldelsesmulighederne, normale eller unormale, fordi det, man gør, bliver set af andre, dér hvor der er lige adgang også for andre.

Jeg vil gerne have klargjort over for hr. Bernhard Baunsgaard, at respekten for omsorgen er der, men der er ikke noget politistat i, at der er regler, og at samfundet vælger, respektive ansætter nogle mennesker til at påse, at de regler overholdes. Jeg vil gerne være med til, at man i skoler og ved anden form for opdragelse sætter ind på, at den skyldfølelse, som hr. Waldorff taler om, ikke bør være til stede, for vi skal have lov til at skeje ud, også mens andre ser på det.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg må rette hr. Arne Melchior. Det var ikke mig, der startede diskussionen om det normale, det var fremskridtspartiets ordfører. Jeg sagde, at jeg ikke kunne godkende, at vi har frihed, når bare vi er normale, for dermed har vi ingen frihed, for det er jo myndighederne, der bestemmer, hvad der er det normale.

Den eneste grænse, der kan sættes for vores frihed, er, at vi opfører os som mennesker, og efter min mening betyder det først og fremmest, at vi tager hensyn til hinanden. Det er det krav, man må stille, og det gør man ikke, når man stiller krav om noget normalt. Hensynet til hinanden betyder bare, at man ikke skader andre, men i det øjeblik man siger, at noget er normalt eller ikke normalt, i det øjeblik man finder på, at det at man går på hænder eller man går på fødder eller ikke går på fire ben, eller hvad man finder på, skal være det normale, er man inde i begrænsninger, der er helt uvedkommende.

Knud Lind (FP):

Indledningsvis kunne jeg sige til fru Ebba Strange, at hun nok i dag må erkende, at den, der sår vind, høster storm.

Man har talt meget om at begrænse politiets arbejdsområde, men så er det lidt underligt, at justitsministeren nu lægger nye opgaver over på politiet. Politiet skal give tilladelse, undersøge lokaliteterne m.v., jfr. § 3; der

[Knud Lind]

er jo ikke meget mandskabsbesparende i det, mærkater m.v., skriverier frem og tilbage angående nægtelse af opstilling af TV-apparater m.v. I § 5 vil jeg godt lige gøre opmærksom på, at der igen har sneget sig en bemyndigelse ind til en minister: »Justitsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om skiltning m.v.«, hvad så det dækker. Det kan være, at justitsministeren kan forklare det, men de bestemmelser er formentlig ikke engang udarbejdet endnu.

Det ser ud, som om man har skrevet § 1 af efter færdselsloven, og jeg vil da godt høre justitsministeren, om det skal forstås nogenlunde på samme måde som færdselsloven, om »almindelig færdsel« er én eller flere færdselsarter, eller hvorledes ligger det? Jeg vil godt sige, at TV-overvågning af f.eks. tæt befærdede vejkryds mener jeg derimod – det er til hr. Bernhard Baunsgaard og fru Ebba Strange – er mandskabsbesparende. Det gælder f.eks. trafikregulering m.v. og eftersøgning af stjålne køretøjer. Deri ser jeg en fuldstændig legal mandskabsbesparelse.

Hvis man har rent mel i posen, hvad skulle der så være i vejen for, at man blev overvåget af et TV-kamera? Intet som helst. Man færdes inden for nogle områder, offentlige m.v., og vi bliver jo stadig væk overvåget af TV. TV spørger i dag ikke nogen som helst om tilladelse til at fotografere f.eks. fru Ebba Strange eller fru Margrete Auken uden for offentlig vej.

Margrete Auken (SF):

Jeg synes, det er en uhyggelig debat. Jeg er noget overrasket over, at der ikke er flere til stede. Vi har i dag haft en debat om Spaniens optagelse i NATO, hvor vi for alvor skulle sikre de frie samfund og de demokratiske rettigheder og hvad ved jeg. Og allerede på det tidspunkt begyndte det at simre lidt hult omkring os i betragtning af, hvad der i virkeligheden blev holdt hånden over.

I dag havde jeg i hvert fald regnet med, at venstres ordfører – og for den sags skyld også de konservatives, men venstres var en fantastisk oplevelse – var gået op og havde sagt: hvad er det for et samfund, der er ved at blive bygget op, dette frihedssamfund, som fremfor alt venstre har bag sig i en stolt, og jeg synes virkelig stolt demokratisk tradition? Jeg har været meget ude omkring i landet,

hvor jeg også møder hr. Anders Poulsens vælgere i stort tal, og jeg er noget rystet over, at der er så dårlig kommunikation mellem dem og det, hr. Anders Poulsen siger her, det, som er blevet sagt fra flere sider.

Det undrer mig selvfølgelig ikke, at hr. Arne Melchior, som jo altid har elsket østtyske tilstande, går op og siger, at der skal være fuldt styr på tingene. Men det undrer mig meget, at venstre og socialdemokratiet overhovedet har ladet et sådant forslag passere. »Hvis man har rent mel i posen«. Ja men det er akkurat, hvad der siges i de Østlande, hvis tilstande vi selvfølgelig ikke vil have indført i dette land, men som der nu forholdes til. For den rene er alting rent, og hvad galt er der i det? Da systemet jo er i orden og der ikke er noget modsætningsforhold imellem folket og magthaverne, hvorfor skal man så være bange for, at der er en form for kontrol nogen steder?

Jeg er spændt på næste gang, jeg kommer ud og refererer, hvad der er blevet sagt af de frihedselkende partier til deres vælgere om, at man bare uden videre lader det her passere. Jeg synes egentlig, at socialdemokratiet burde have sat en ekstra ordfører på, der havde talt ikke bare politiets sag.

(Kort bemærkning).

Anders Poulsen (V):

Jeg er naturligvis glad for, at fru Margrete Auken sætter pris på venstres frihedstraditioner. Det gør vi også selv i allerhøjeste grad. Vi mener i øvrigt også, at vi bedst varetager hensynet til disse frihedstraditioner ved at sørge for, at tingene ikke udvikler sig i uheldig retning ud over de grænser, der naturligvis er. Hvis man overskrider disse grænser, kommer man til at undertrykke frihedstraditionerne, og det er desværre det, vi oplever i ikke så få tilfælde i disse år.

Derfor mener vi, at den rigtige måde at bevare den personlige frihed og frihedstraditionerne på, er, at de regler, vi bl.a. i dette folketing vedtager, efterleves og overholdes. Der er i den forbindelse behov for overvågning på forskellig måde for at sikre overholdelse af reglerne og dermed sikre, at frihedstraditionerne også i fremtiden kan leve. Dertil vil jeg føje, at jeg ikke på noget tidspunkt i dag har givet udtryk for, at det lovforslag, vi behandler her, er den rigtige måde at til-

[Anders Poulsen]

godese disse frihedstraditioner på. Jeg tror, vi skal bedømme disse ting i en større sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det er til fru Margrete Auken. Hvis man har rent mel i posen og man færdes på et område, hvor der har været meget hærværk, tyveri m.v., så kan jeg ikke se noget til hinder for, at forretningsejerne har frihed til at opretholde den hellige ejendomsret ved at søge at forhindre, at der begås hærværk m.v. Jeg opfatter det således, at fru Margrete Auken ligesom er bange for at blive fotograferet. Det synes jeg nu ikke fru Margrete Auken har givet udtryk for tidligere.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

For det første må jeg undre mig over, at fru Margrete Auken er forundret over, at der er så få til stede her. Jeg tror, en overvågning af fru Margrete Aukens opholdssteder i og uden for dette ting vil vise, at hun ikke er mere til stede end nogen andre; manglende tilstedeværelse under et lovforslags første behandling har intet at gøre med interesse for en sag eller ej. Jeg har ikke tid til at gå dybere ind på dette emne.

For det andet vil jeg godt tage stilling til vittigheden om, at hr. Arne Melchior »jo altid har elsket østtyske tilstande«. Jeg har faktisk været i Østberlin, og jeg har ved adskillige lejligheder i forskellige sammenhænge herfra netop fremført dette som et skræmmebillede af det, vi netop ikke skal have. Så det kan jeg kun tage som en endda meget dårlig vittighed.

Jeg vil gerne understrege, at det kun er få dage siden, vi havde en debat om politiets forhold her i salen, og da blev der fra mangfoldige sider givet udtryk for, at man savnede patruljering af gadebetjente i de forskellige kvarterer. Var det også overvågning dengang vi havde tid og råd til det? Da var det faktisk meningen, at betjentene skulle kende familierne og deres gøren og laden og vide, hvor det gik til og på hvilken måde. Der var ikke nogen, der fandt, at det var en indtrængen i privatlivets fred.

Jeg kan ikke se, at overvågning af den art, der her skal laves forbud mod – vel at mærke med skiltning og med garanti for, at filmen destrueres osv. – er andet end en teknisk forskel fra den personlige overvågning, der dengang fandt sted. Så der er absolut ikke nogen grund til at råbe vagt i gevær med hensyn til politistat i sammenhæng med dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det er hr. Anders Poulsens begreb om behov for overvågning, der kalder mig herop til en kort bemærkning, for jeg er så spændt på at høre justitsministerens svar, at jeg egentlig havde besluttet mig for at vente stille og roligt til anden omgang.

Hvad i alverden er det for et behov? For 20 år siden kunne vi ikke have behov for TV-overvågning, for da kendte vi ikke den TV-udvikling, vi er kommet ind i. Det, der bekymrer mig, er, hvis vi, der sidder i dette hus og har et ansvar for, hvilke regler der bliver vedtaget til at regulere vores forhold, ikke er kritiske over for den tekniske udvikling, der finder sted, for hvem i alverden skal vi så forlange skal være det? Det er ikke teknikken, der skal løbe med os. Det er os, der skal prøve at få styr på teknikken. Der eksisterer ikke noget behov for TV-overvågning, jeg har i hvert fald ikke noget behov for det.

Når hr. Arne Melchior spørger, om ikke de patruljerende betjente var det samme, vil jeg sige: nej, for det var person til person, det var ikke en eller anden teknisk indretning, der hang oppe i luften, og hvor jeg ikke vidste hvad den foretog sig. Betjenten kunne jeg møde – i øvrigt var han der ikke hele tiden – jeg kunne tage mine forholdsregler, når jeg mødte ham, jeg kunne stige af cyklen, hvis jeg ikke havde cykellygte på, når han kom, og sådan noget. Det kan jeg jo ikke med det TV-apparat, så har jeg bare at være opmærksom hele tiden.

Jeg synes, det er katastrofalt, hvis vi bare accepterer, at nu eksisterer det behov for TV-overvågning, og så laver vi det. Vi har et ansvar.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

[Margrete Auken]

Når jeg hører hr. Knud Lind tale om den hellige ejendomsret, så kommer jeg til at tænke på, at det vist efterhånden er det eneste, der er helligt for hr. Knud Lind.

Jeg vil godt sige én ting, som faktisk skal frem nu, fordi jeg synes, det er det afgørende punkt. Det hænger sammen med hele vor registerdebat osv., når man på forhånd mistænkeliggør folk og begrundet det med, at for den rene er alting jo rent, og for den kan det være det samme.

I middelalderen forsøgte den romerske inkvisition – det var det samme system, det var også omsorg, beskyttelse, det var sjælesorg – at komme til de germanske lande, til Nordtyskland, til Danmark og til England, for at udstrække sin gode sjælesørgiske forhåndsregistrering af folk; det kunne man gøre et langt liv igennem med en omsorg, som var fantastisk. Det kunne lade sig gøre i de romanske lande, for dér var der en anden retstradition, hvor det ikke var helligt at få en sag afklaret osv. Sådan har det ikke været hos os tidligere. Der kom ingen inkvisition til Danmark, og de, der kom til England, blev sendt hjem igen i en fart, og de, der kom til Tyskland, fik aldrig et ben til jorden.

Nu kan inkvisitorerne godt komme, for nu er det vel i orden, at vi på forhånd holder opsyn med alle. Det er ufatteligt, at man ikke kan se den kolossale forskel mellem de ting, der sker her, mellem en patruljerende betjent på gaden, som skrider ind, når der sker noget, og dem, der på forhånd holder styr på det hele, så det ikke går galt for os udsatte mennesker, der kan komme til at skride ud i det uheldige, inden vi har fået set os om.

Jo, det er et fantastisk skred, der sker i disse år, hvor det af bekvemmelighedshensyn bliver sådan, at politiet efterhånden kan få lov til det hele. Jeg kan slet ikke forstå, at politiet ønsker at få en status i vores samfund, der svarer til den romerske inkvisitions.

Formanden:

Der er ganske vist flere, der har bedt om en kort bemærkning, men jeg mener, det er rimeligt, at vi hører justitsministerens svar på ordførernes bemærkninger, og så vender vi jo tilbage til en anden runde, hvor der måske også kan blive behov for supplerende korte bemærkninger.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg var selvfølgelig lidt forberedt på den her modtagelse efter at have læst reaktionerne i dagspressen de sidste par dage, og jeg har da også spurgt mig selv, hvordan det kunne være, at man opfatter lovforslaget på den måde, som man gør. Forklaringen er kun den, det må jeg selvfølgelig tage ansvaret for, at udformningen er sket på en måde, der åbenbart har været højst upædagogisk. Det beklager jeg meget, og jeg skal forklare ganske kort, hvorfor misforståelserne er opstået, for der er helt klart og ubetinget tale om misforståelser.

Man kan jo opfatte dette lovforslag på to måder. Man kan opfatte det isoleret i forhold til anden lovgivning, og man kan sige, at § 1 forbyder privates TV-overvågning, og § 2 siger, at dette forbud ikke gælder f.eks. retshåndhævende myndigheder. Det vil sige, at de privates overvågning er begrænset, og at de retshåndhævende myndigheder har fuldstændig frit spil. Det er den ene fortolkning, og den er, når man tager lovforslaget isoleret, en naturlig fortolkning.

Den anden fortolkning, den, som er forudsat hos os og hos straffelovrådet, hos de hørte myndigheder, ser på den eksisterende retstilstand som en helhed og tager som udgangspunkt, at det, der er formålet med lovforslaget, er at forbyde privates TV-overvågning. Det er det, vi gør.

Samtidig siger vi, at denne lovgivning, dette forbud mod privates TV-overvågning, intet som helst har at gøre med retstilstandene i øvrigt; det har ingen indflydelse på retsplejeloven, det har ingen indflydelse på de love, der måtte gælde i ministeriet for offentlige arbejders regie osv. Lovgivningen er udtryk for et forbud mod privates TV-overvågning. Når det drejer sig om politiet, toldvæsenet og kriminalforsorgen, så gælder den øvrige retstilstand. Der sker ingen ændringer heri. Der sker ingen som helst udvidelse af nogen offentlig myndigheds ret til TV-overvågning, tværtimod. Der sker en indskrænkning for så vidt angår andre myndigheder end de retshåndhævende, og for så vidt angår de retshåndhævende sker der ingen som helst ting.

Det er denne sidste fortolkning, der er den rigtige, men, som jeg sagde før, pædagogisk er det åbenbart ikke fremgået med tilstrækkelig tydelighed, og det beklager jeg.

[Justitsministeren]

Jeg ville ikke have spor imod, at man lavede lovforslaget om, således at man simpelt hen kaldte det »Forslag til lov om forbud mod privates TV-overvågning« – og så færdig, også ud fra den betragtning, at når det drejer sig om politiets forhold, politiets efterforskningsmuligheder, er det ikke denne lov, der er afgørende, så er det retsplejeloven, så er det retsplejelovens § 108, som i øvrigt i forbindelse med øvrige retsplejelovbestemmelser er under revision, under diskussion og undersøgelse i øjeblikket i strafferetsplejeudvalget, og her indgår også spørgsmålet om fotografering og TV-overvågning. Men det er en helt anden sag.

Det har ikke været hensigten på nogen måde at udvide politiets adgang til at bruge TV-overvågning, fotografering eller andre moderne hjælpemidler. Når der stilles spørgsmål om, hvorfor politiet ikke har protesteret mod denne udvidelse af beføjelserne, så er det, fordi der ingen som helst udvidelse af beføjelserne for politiet er her. Det har de ikke ønsket, det har jeg sagt gentagne gange fra denne talerstol, det ønsker man fortsat ikke fra politiets side, og det er heller ikke min hensigt, at politiet skal have nogen som helst udvidelse af beføjelserne på dette område. Og der er i øvrigt ikke tanker om udvidelser af beføjelser på andre områder.

Jeg skal da gerne medgive, at når man får en sådan henvendelse, som man har fået fra Dansk Retspolitisk Forening, så kan det være med til at cementere den ene af de to fortolkningsmuligheder, som altså ikke er den rigtige, for det, der står her, er jo præcis udtryk for den mulighed for misforståelse, som jeg har nævnt.

Jeg har også bemærket, at det ikke er Dansk Retspolitisk Forening, der har sendt denne henvendelse, det er det, der hedder »Registergruppen under Dansk Retspolitisk Forening«. Jeg kan ikke tænke mig – men det vil man jo kunne få opklaret under forslaget behandling i retsudvalget – at ledelsen af Dansk Retspolitisk Forening vælger den fortolkning, som fremgår af henvendelsen til retsudvalget, hvor man taler om, at loven åbner for praktisk talt alle former for TV-overvågning, og at politiet nu får ret til at anvende fjernbetjent eller automatisk virkende udstyr til at overvåge, optage billeder af, registrere menneskers almindelige færden, lovlige demonstrationer m.v. Justitsministerens

lovforslag giver grønt lys for overvågnings-såmfundet.

Dette forslag medfører kun én ting: en betydelig begrænsning af mulighederne for at overvåge. Det er hensigten, og det vil ikke kunne fortolkes på anden måde, når jeg har haft lejlighed til at give de bidrag til fortolkningen, jeg giver her, og som jeg også meget gerne vil give i retsudvalget. Jeg vil gerne gentage mit løfte om, at kan vi finde en anden udformning, der er mere pædagogisk, ikke blot af hensyn til os, men også af hensyn til borgerne, så vil jeg meget, meget gerne være med til det.

Hr. Anders Poulsen rejste spørgsmålet, om der overhovedet var behov for lovgivning. Det er klart, at vi er inde i en udvikling, og man kan altid sige: er vi kommet til det rette stadium for at vælge at beslutte at lovgive, eller skulle vi vente? Jeg synes, at det, vi oplevede i Hobro – her er jeg uenig med nogle ordførere her – er uacceptabelt. Det er ikke et spørgsmål om at have rent mel i posen eller ej, det er spørgsmålet om, hvorvidt vi skal finde os i, at der foregår overvågning, hvad enten det er fra politiets side eller fra privates side, af folks ganske almindelige færden. Det mener jeg ikke vi skal, og jeg mener ikke, det tjener noget anerkendelsesværdigt formål at tillade det. Baggrunden for dette lovforslag var Hobrosagen og antydninger fra forskellige dele af erhvervslivet om, at det vist var en god idé, de havde fået i Hobro, den måtte man hellere prøve at bruge andre steder. For at imødegå den udvikling blev jeg enig med SF og de radikale om, at dette måtte vi simpelt hen have forbudt. Det viser sig jo også, at straffelovrådet, på trods af at man siger, at der er en udvikling i gang, siger klart, at man finder det rimeligt at lovgive på det grundlag, man har, og det har justitsministeriet altså også fundet.

Det følger af det, jeg har sagt, at udtryk som, at vi nu er ved at nærme os 1984 o.lign., ikke har noget belæg i lovforslaget, men jeg skal gerne være med til at præcisere dette yderligere.

Jeg forstår ikke rigtig hr. Lawaetz' opfattelse, hvorefter det er forkert at skilte med de kriminalitetsforebyggende foranstaltninger, man har. Når man skilte med, at der foregår TV-overvågning i en forretning eller i et stormagasin, med, at butikstyveri er strafbart, så er det jo, fordi man ønsker at undgå, at lov-

[Justitsministeren]

overtrædelserne finder sted; det er ikke for at fange så mange som muligt. Afskrækkelsen skulle meget gerne bestå i oplysningen og ikke i anholdelsen, det er dog det bedste. Det kriminalpræventive råd mener at have gode erfaringer med skiltning, og det er baggrunden for, at jeg også mener, det er rigtigt. Det er ikke blot, fordi jeg tror, at det kriminalpræventivt er rigtigt, men også af hensyn til personers integritet er det rigtigt, at de ved, om der i en forretning foregår TV-overvågning eller ej.

Det følger af det, jeg har sagt, at jeg er uenig med hr. Arne Melchior i hans grundholdning. Jeg mener, at der er intet, der taler for, at vi skal acceptere TV-overvågning, hvad enten man har rent mel i posen eller ej. Hvis man fra borgernes side med rette føler, at den politimæssige betjening ikke er tilstrækkelig, så er det en opgave for os i folketinget at sørge for en rimeligt dækkende politimæssig betjening. Det er ikke en opgave for os at sige til de private: lav jeres eget overvågningssystem! Det mener jeg ville være en uheldig løsning på problemet.

Jeg kan heller ikke være enig i, at det havde været rigtigere at gå den omvendte vej, altså sige: det er generelt tilladt at overvåge hinanden, men politiet kan i konkrete tilfælde forbyde det, afhængigt af, hvad man finder rigtigt de forskellige steder. Det mener jeg ville være en alt for usikker retstilstand, og derfor har vi valgt den retstilstand, der måtte fremgå af lovforslaget, såfremt det vedtages.

Hr. Bernhard Baunsgaard har fuldstændig ret i sin udlægning af forhistorien til dette forslag, og det er også den forhistorie, som vi har prøvet at realisere i kraft af det lovforslag, vi har lagt frem her.

Så var der et par bemærkninger, som det er lidt svært for mig på den baggrund, jeg nu har givet, at kommentere yderligere. Når hr. Waldorff siger, at politiet nu får uindskrænkede beføjelser til at overvåge alt og alle, så håber jeg, at også hr. Waldorff vil erkende, at dette beror på en misforståelse. Men jeg vil også gerne selv erkende på ny, at vi måske selv har været medvirkende til, at den er skabt.

Jeg tror ikke, at dette giver nogen særlig stor øget arbejdsbyrde for politiet, som hr. Knud Lind mener. Er der tale om en vis mindre arbejdsbyrde, mener jeg altså, at den

er berettiget. Jeg kan bekræfte, at det ordvalg, der er brugt i § 1, stort set svarer til ordvalget i færdselsloven og i politivedtægtens § 2. Det er valgt bevidst, således at domstolene, når de skal fortolke loven – hvis den bliver til lov – kan bruge den praksis, man allerede har skabt omkring forståelse af »offentlige steder«.

Jeg er selvfølgelig også ganske uenig i det synspunkt, at hvis bare man har rent mel i posen, så har man ikke noget at frygte. Der synes jeg, at fru Margrete Aukens indlæg var meget rammende, for så vidt det beskæftigede sig med den del af debatten her i dag, men det er klart, at jeg på den baggrund, jeg har nævnt, er uenig i de vurderinger, fru Margrete Auken har fremført.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg vil gerne slutte mig til justitsministerens udlægning af lovforslaget, at man skal se det i forbindelse med den eksisterende retstilstand som en helhed. Men så er det spørgsmålet for mig, som vi nærmere må overveje og gennemgå og drøfte, om det er en rimelig måde at lave ændringer på, at det alene kommer til at vedrøre privates TV-overvågning. Kan der ikke også være grund til, som det er fremgået af forskellige ordføreres bemærkninger, at se på, i hvilket omfang det offentlige har ret til at gøre brug af TV-overvågning? Jeg mener, der skal være åbenhed. Der er enkelte områder, hvor vi må erkende, at sikkerheden for vort land o. lign. betyder, at der skal være undtagelser, men normalt skal der være åbenhed, en tilkendegivelse af, at her gør man dette eller hint, og det vil altså sige, at man skal skilte med, man skal markere, hvad man gør. Derfor må jeg have den mening, at private og det offentlige stort set må stå lige i disse forhold. Det kan ikke være rimeligt at stille private ringere end det offentlige. Man må se på dette. Ellers nærmer vi os, at det er Big Brother, der på en eller anden måde overvåger os.

Det er da rigtigt, som fru Ebba Strange siger, at vi for 20 år siden ikke kendte TV-overvågning, for da havde man ikke sådan noget. Ja men jeg må have lov til at sige til fru Ebba Strange, at for 20 år siden kendte vi heller ikke til lovovertrædelser i det omfang, som vi gør nu, og vi kendte heller ikke til, at vi har så få mandskabstimer inden for

[Hagen Hagensen]

vores ordensmagt, som vi har nu. Der var en bedre balance. Meget færre forbrydelser bliver opklaret.

Der kan være et vist kriminalpræventiv formål med at lave overvågning. Butikstyverier er nævnt, og jeg vil blot sige om dette i farten, at i gamle dage ordnede man butikstyre på en anden måde. Dem noterede man ned. Dem talte man med. Det må man ikke efter den registerlovgivning, vi har. Derfor har jeg også fra denne talerstol beklaget, at vi nu rundt omkring møder skilte med »Butikstyveri er strafbart«. Var det i og for sig så ikke bedre og behageligere for os alle sammen, at det med disse kameraer, der kører, vises, at her må vi altså passe på? Hvor langt det så skal række, kan vi drøfte.

Jeg synes, der er grund til at advare imod, at det offentlige i videre omfang end private kan gøre brug af en række ting, som får det til at tage sig ud, som om de røster, der har været, om, at vi nærmer os Big Brother, har ret. Det synes jeg ikke vi skal gøre. Men jeg er rede til at se på, hvilken udformning der kan gives et regelsæt, og om vi så kan få det igennem.

Anders Poulsen (V):

Jeg synes, jeg skylder at gøre justitsministeren opmærksom på, at jeg ikke på noget tidspunkt har underkendt, at der var behov. Jeg har derimod sat spørgsmålstegn ved, hvornår det rigtige tidspunkt er for gennemførelse af en lovgivning som denne.

Jeg vil godt her i mit andet indlæg have lov til at sige til såvel fru Margrete Auken som til fru Ebba Strange, at jeg mener, at man fra SFs side overdriber tingene. F. eks. siger fru Margrete Auken, at politiet kan få lov til det hele. Det er en påstand, der ikke er belæg for overhovedet. Fru Ebba Strange ser efter min bedømmelse ganske bort fra den stigning i kriminaliteten, vi har oplevet igennem de seneste år på alle områder, egentlig også på det økonomiske område. Derfor tror jeg, vi er nødt til at erkende, at et af midlerne til at bekæmpe dette er en udbygning af de præventive foranstaltninger.

Ebba Strange (SF):

Hvis jeg lige må tage hr. Hagen Hagensen og hr. Anders Poulsen først, så skal jeg vende mig til justitsministeren bagefter.

Det er da givet, at kriminalitetsmønsteret ser anderledes ud nu, end det gjorde for 20 år siden, fordi kriminalitetsmønsteret altid vil være afhængigt af hele samfundsstrukturen. Hvad er fristende, hvad er ikke fristende? Hvorfor begår man den form for kriminalitet, man begår? Det har kolossalt meget med det at gøre.

Hr. Hagen Hagensen nævnedes selv butikstyverierne. Det er jo lettere at stjæle i et supermarked, end det var hos vores lille købmand nede om hjørnet. Der ligger nogle fristelser i hele strukturen, som gør kriminalitetsmønsteret anderledes.

Det samme gælder hr. Anders Poulsen. Hvem er det, man får fat i ved udvidet TV-overvågning af almindelig offentlig gade og vej? Det er de små tyveknægte. Det er ikke et spørgsmål om, hvorvidt man er på politiets side eller på forbyrdernes. Det er et spørgsmål om at beskytte den almindelige menneskelige integritet. Det er derfor, disse ting bekymrer mig. Det er ikke de store bagmænd, man får fat i med TV-overvågning. Det er heller ikke miljøforbrydelserne, man får fat i med TV-overvågning – det er de små tyveknægte.

Jeg vil godt sige til justitsministeren, at jeg selvfølgelig er glad for, at vi har misforstået denne sag, og jeg vil godt støtte justitsministeren i, at vi må få det lavet sådan, at det ikke er så nemt for os at misforstå det.

Da det efter det, justitsministeren siger, ikke har været hensigten at udvide politiets beføjelser, må vi i sammenhæng med, at vi behandler denne sag, se på politiets beføjelser. Det skal vi tage anledning til i retsudvalget.

Jeg vil godt slutte med at sige, at dette ikke kommer helt bag på mig, for da vi havde SFs forslag til behandling i sidste samling, og da vi skulle afgive beretning i folketingets retsudvalg for et års tid siden, var der helt klart en forskel i opfattelsen af, hvad dette var for noget, og justitsministeren har egentlig ikke på noget tidspunkt lagt skjul på, at han mente, at vi gik alt for vidt med hensyn til at begrænse politiets og de offentlige myndigheders ret til at TV-overvåge. Vi står stadig væk ved det forslag, vi fremsatte for godt et år siden.

Der er altså den graduering i dette ting, som kommer tydeligt til orde i dag. Jeg tror, vi er enige med hr. Hagen Hagensen i, at vi

[Ebba Strange]

også skal begrænse det offentliges ret til at overvåge, men vi bliver til gengæld ikke helt enige med hr. Hagen Hagensen om, hvor vid adgang de private skal have, og så er vi uenige med justitsministeren til den anden side. Men vi fortsætter debatten.

Lawaetz (FP):

Vi har her en alsidig debat, hvor fru Margrete Auken var helt tilbage i romerriget, og jeg vil godt lige et øjeblik trække tingene ned på jorden. Mens vi har snakket her, er der begået Danmarks hidtil største bankrøveri i formiddags, hvor der er taget 2 mill. kr. fra en af Privatbankens filialer. Det er interessant, at noget sådant sker, mens vi snakker her. Havde det ikke været heldigt, om der var TV-overvågning i et sådant tilfælde?

Debatten går sådan set ud på to ting: den ene er privatlivets fred, og det er også jeg tilhænger af, men den går først og fremmest ud på at bekæmpe forbrydelser og vold og den stigende kriminalitet. Den kunne også gå ud på at hjælpe politiet, som vi har talt om, og dér kommer de modstridende opfattelser frem. Jeg kunne forleden læse i et formiddagsblad: »Nu har regeringen igen bakket politiet op«. Ja, men det er jo egentlig skrækeligt, at man kan læse sådan noget. Hvad skulle regeringen dog ellers gøre? Jeg er sikker på, at justitsministeren er enig med mig i, at regeringen skal bakke politiet op, alt andet ville være mærkeligt, men det hører man ikke fra SF og fra VS; dér er det modsat.

Jeg vil godt give ministeren ret i, at skilting måske er noget positivt, noget præventivt. Når jeg nævnte det, var det, fordi man kunne tænke sig, at hvor der ikke er noget skilt, er der heller ikke noget at risikere. Men jeg tror nok, at det har præventiv virkning, ligesom når man har skilte med »Tyverialarm« uden på sit hus.

Det væsentlige i denne debat, er de to hovedpunkter, og der skal ikke være tvivl om, at vores indstilling i hvert fald er, at man skal hjælpe politiet så meget som muligt, det er der stærkt brug for.

Arne Melchior (CD):

Med den største respekt for hr. Hagen Hagensens juridiske indsigt og retspolitiske opfattelse må jeg erklære mig noget forbavset

over, at hr. Hagen Hagensen i denne debat siger, at der skal være lige adgang til foranstaltninger af denne art for det offentlige som for private. Jeg kan ikke rigtig forstå det, for jeg mener da, at myndigheder optræder på samfundets vegne, medens private optræder på egne vegne. Derfor finder jeg det ikke unaturligt, at der i forhold af denne art kan være forskel i adgangen.

Jeg vil godt færdiggøre det lille ordskifte, jeg havde med hr. Bernhard Baunsgaard, og med tilfredshed notere noget. Jeg tror, at hvis man bagefter læser igennem, hvad han og hvad jeg sagde om det at være normal, vil man konstatere, at vi er enige om, at man har ret til at opføre sig unormalt, stadig væk med den vanskelige afgrænsning af, hvor det normale slutter og det unormale begynder. Men jeg tror bare ikke, at det har noget at gøre med spørgsmålet om privatliv. Jeg tror altså ikke, at privatlivet foregår på Rådhuspladsen eller på Strøget eller på gågaden i Hobro. Det foregår muligvis i Ørstedsparken og muligvis i en eller anden klit på en eller anden strand, men jeg tror altså ikke, at privatlivet foregår dér, hvor der er behov for den slags iagttagelse, netop fordi der færdes mange, og netop fordi det er så åbent og offentligt et sted.

Så jeg tror ikke, at vi er så uenige om principperne, som nogle har forsøgt at trække det op, det er bare forståelsen af, hvad der er offentligt, og hvad der er privat, vi måske er lidt uenige om.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ja, jeg kan forstå, at CDs ordfører lægger stærk vægt på at være enig med mig i denne sag. Men jeg tror rigtigt nok, at forudsætningen for, at det kan etableres udadtil, er, at CD tier stille, for hver gang hr. Arne Melchior tager ordet, må jeg konstatere, at der er overordentlig stor forskel.

Når hr. Arne Melchior f. eks. lige har været oppe og sige, at der må være forskel på den ret, private og politiet har med hensyn til TV-overvågning, så er vi totalt uenige. For mig drejer det sig om den enkelte borgers integritet. Den skal beskyttes mod andre borgere, og den skal være i fred for politiet. Politiet skal ikke have særlige rettigheder. Politiet skal have ret til at gribe ind over for

[Bernhard Baunsgaard]

overgreb mod de gældende love, absolut intet andet og mere.

Måtte jeg sige med hensyn til fremskridtspartiets ordførers bemærkninger om, at det ville have været rart med TV-overvågning i Privatbanken, at det da i høj grad er en sag, Privatbanken må afgøre med sig selv. Der er intet, der forbyder én at lave TV-overvågning i private forretningslokaler, det kan man bare gøre. Det har Privatbanken valgt ikke at gøre, og det er da udmærket; så må de jo være tilfredse med, at det ikke sker, men de kunne gøre det, hvis de ville. Det behøver vi ingen særlig lov om. De skal bare meddele, synes jeg, af hensyn til deres kunder på særdeles opsigtsvækkende og klar måde, at man overvåges af TV, hvis man benytter Privatbanken. Det er det eneste.

Jeg tror altså desværre, jeg må bedrøve hr. Arne Melchior og CD med, at vi er totalt uenige, når det kommer til stykket, uanset hvor mange gange CD forsøger at sige, at vi er enige.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg kunne sandelig ikke drømme om at sige, at jeg ikke tit er uenig med det radikale venstre. Jeg konstaterede bare, at der var ét punkt, nemlig spørgsmålet om normal adfærd eller ej, hvor vi var enige. Hvis hr. Bernhard Baunsgaard ikke finder, vi er enige, så al ære, det må han selv afgøre.

Jeg vil bestride på ny, at private og offentlige myndigheder har lige adgang, og jeg skal give et eksempel. En tolder kan standse enhver borger, der passerer gennem tolden, og forlange at se hans mappe eller kuffert og til og med lommer, hvis det skulle være ønsket. Det kan en tolder gøre til hver en tid over for enhver borger. Derimod kan f. eks. en virksomhedsejer ikke uden aftale herom med personalet forlange at se i mapper eller lommer på de medarbejdere, der arbejder i virksomheden. Altså her er ét eksempel ud af hundredvis af klare, konkrete eksempler på, at der selvfølgelig er forskel mellem, hvad de, der opererer på samfundets vegne, kan gøre i samfundets interesse, i samtlige borgeres interesse, følgende den lovgivning der gælder, og hvad en enkeltperson må gøre. Det må da kunne sive ind.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ja, og det skal også blive den sidste korte bemærkning, for jeg har på fornemmelsen, at CD nu – udskyld udtrykket – er ude i det rene vrøvleri. At en tolder skulle have lov til at stoppe os hvor som helst og når som helst, er noget sludder. Han har ét bestemt embede, han har én eneste rettighed: dér hvor hans tjenestested er, kan han undersøge os – ingen andre steder. Dér har han ikke spor mere ret end private borgere, og det skal han heller ikke have. Vi sætter ham til et bestemt arbejde – færdig. Politiet sættes til et bestemt arbejde – færdig. Politiet sættes til at anholde og arrestere folk, der begår klare lovovertrædelser, mere har de ikke ret til. De skal ikke have større ret til at fotografere eller filme os end private borgere, når vi bevæger os på offentlige gader og pladser. Dér skal vi have lov til at være i fred og gå på hænder, hvis vi har lyst og vi ikke generer de øvrige færden-de dér.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg sagde udtrykkelig, at tolderens ret til at kigge i vores mapper kun gælder, når vi passerer et toldsted. Det var udtrykkeligt, hvad jeg sagde, og det ved hr. Bernhard Baunsgaard godt at jeg sagde. Men desuden er der noget, der hedder omrejsende tolderhold. Toldvæsenet og momsmyndigheder, det er også toldvæsenet i denne forbindelse, kan jo også besøge mig på mit forretningssted og på samfundets vegne udføre en kontrol, som en privat borger eller en privat organisation selvfølgelig ikke kan.

Jeg må tillade mig at fastslå, at hr. Bernhard Baunsgaard ikke gav eksempler på, at der ikke skulle være forskel mellem, hvad myndigheder har adgang til af indtrængen, også uden retskendelse, men på eksisterende lovrundlag, og hvad en privat person eller organisation har af rettigheder.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Må jeg stiltfærdigt have lov til at sige, at dette lovforslag drejer sig om TV-overvågning udført af private. Nu er vi ved at kom-

[Hagen Hagensen]

me ind i en drøftelse af, hvad man kan gøre, og hvad man ikke kan gøre, når man er dette eller hint organ, der kan stille her eller dér, skattevæsen, toldvæsen, eller hvad ved jeg. Mon ikke vi skal gemme det til en anden god gang og holde os til det, det drejer sig om her, nemlig det problem, om man kan bruge dette moderne middel til overvågning af tingene?

Det, der egentlig fik mig til at gå herop, var bemærkningerne om vores ordensmagt. Den har nu engang i henhold til retsplejeloven til opgave at forebygge løvovertrædelser og kan dertil naturligt gøre brug af en hel række ting, som den private ikke umiddelbart kan og formentlig heller ikke skal kunne gøre brug af.

Formanden:

Formanden finder også, at næste akt snart bør finde sted i retsudvalget, men en kort bemærkning til hr. Knud Lind.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg er fuldstændig enig med formanden. Man har været helt tilbage til romertiden og rundt om dansk toldvæsen en tur, men hvad er det reelt, det drejer sig om? I Jyske Lov står der jo: »Ville enhver blot holde sig til sit og lade andre nyde samme ret, da behøvedes ingen lov.« Det er jo reelt det, det handler om her. Man ønsker ikke at holde sig til sit, og derfor ønsker de, som endnu har ejendomsretten – jeg ved godt, at fru Ebba Strange gerne så det hele nationaliseret – at beskytte sig imod det ved almindelig TV-overvågning. Det kan vi fra fremskridtspartiets side ikke se at der skulle være noget som helst urimeligt i, heller ikke om fru Ebba Strange skulle blive optaget på videobånd.

I øvrigt er det således, at der er 365 dage i året, og hvis man skulle foretage videooptagelse fra kl. 18 til kl. 7 om morgenen eller kl. 9 om formiddagen, så ville man ikke være i stand til at opbevare alle disse videobånd eller i det hele taget købe dem ind; det ville være alt for stor en udgift, så man var nødsaget til at slette båndene konstant. Så reelt er det. Fru Ebba Strange og fru Margrete Auker m.v. ville derfor formentlig kun være på videobånd i 7-8 timer, hvorefter de blev slet-

tet. Det er det reelle i det her, men alligevel pisker man det op til noget med frihed osv.

Jeg vil til slut sige til justitsministeren, at jeg mener, der vil komme en hel del administrativt arbejde for politiet, men også for domstolene, når ministeren bekræfter, at det er § 1 i færdselsloven, man har skrevet af, for så vidt angår dette med TV-overvågning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende videokassetebånd med voldsfilm.

[Af Steffensen (KrF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 22. Fremsat 12/2 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ole Espersen):

Det forslag til folketingsbeslutning, kristeligt folkeparti har fremsat, er en genfremsættelse af et identisk forslag, der blev førstebehandlet her i tinget for ca. et år siden.

Forslaget går ud på, at der skal fremsættes et lovforslag, hvorefter salg, udlejning og anden udbredelse af videokassetebånd med voldsskildringer forbydes. Forslaget tager sigte på børn og unge under 16 år.

Under debatten forrige år redegjorde jeg for min holdning til forslaget, og jeg vil straks gerne give udtryk for, at jeg fortsat ikke på det foreliggende grundlag kan gå ind for det foreslåede forbud. Dette skyldes bl. a., at jeg nærer tvivl om virkningen af et sådant isoleret indgreb. Som jeg tidligere har